

REPUBLIKA SRPSKA
VLADA

E
PRIJEDLOG
(po hitnom postupku)

ZAKON
O DOPUNI ZAKONA
O UNUTRAŠNJEM PLATNOM PROMETU

Banja Luka, jun 2024. godine

Prijedlog
(po hitnom postupku)

ZAKON
O DOPUNI ZAKONA
O UNUTRAŠNJEM PLATNOM PROMETU

Član 1.

U Zakonu o unutrašnjem platnom prometu („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/12, 92/12, 58/19 i 38/22) u članu 4. poslije stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4, koji glase:

„(3) Pored ovlašćenih organizacija iz stava 1. ovog člana, usluge platnog prometa mogu da pružaju i:

a) društva za izdavanje elektronskog novca i mikrokreditna društva, u skladu ovlašćenjima datim im zakonima kojima se uređuje njihovo poslovanje i dozvolama Agencije i

b) Investiciono-razvojna banka Republike Srpske, u skladu sa ovlašćenjem za pružanje tih usluga utvrđenim zakonom kojim se uređuju njeno osnivanje, pravni status i djelatnost.

(4) Na lica iz stava 3. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju obaveze ovlašćenih organizacija u vezi sa transparentnošću uslova pružanja usluga platnog prometa i zahtjevima obavještanja, te zaštitom prava i interesa korisnika finansijskih usluga.“

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Broj:
Datum:

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Nenad Stevandić

OBRAZLOŽENJE
PRIJEDLOGA ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O UNUTRAŠNJEM PLATNOM
PROMETU

(po hitnom postupku)

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. tačka 7. Ustava Republike Srpske, prema kojoj Republika, između ostalog, uređuje i obezbjeđuje bankarski sistem, te u članu 53. Ustava Republike Srpske, prema kojem Republika obezbjeđuje zaštitu potrošača.

Takođe, prema članu 70. tačka 2. Ustava, Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA NORMATIVNOPRAVNE TEHNIKE

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo, broj: 22.03-020-1841/24 od 1. jula 2024. godine, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. tačka 7. Ustava Republike Srpske, prema kojoj Republika, između ostalog, uređuje i obezbjeđuje bankarski sistem, te u članu 53. Ustava Republike Srpske, prema kojem Republika obezbjeđuje zaštitu potrošača. Takođe, prema članu 70. tačka 2. Ustava, Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su u potrebi daljeg unapređenja usluga platnog prometa stvaranjem pravnih pretpostavki za povećanje konkurencije u oblasti platnih usluga, što ima za cilj efikasnije i jeftinije pružanje ovih usluga.

Ovim prijedlogom proširuje se krug pravnih lica koja, pored ovlašćenih organizacija za obavljanje poslova platnog prometa, mogu da pružaju ovu vrstu usluga, a to su: društva za izdavanje elektronskog novca i mikrokreditna društva, u skladu ovlašćenjima propisanim zakonima kojima se uređuje njihovo poslovanje i dozvolama Agencije i Investiciono-razvojna banka Republike Srpske, u skladu sa ovlašćenjem za pružanje tih usluga utvrđenim zakonom kojim se uređuju njeno osnivanje, pravni status i djelatnost.

Sekretarijat konstatuje da je obrađivač, u skladu sa članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20), naveo razloge za donošenje ovog zakona po hitnom postupku.

Takođe, ovaj sekretarijat konstatuje da je Prijedlog usklađen sa Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14).

Budući da je Republički sekretarijat za zakonodavstvo utvrdio da je ovaj prijedlog usklađen sa Ustavom, pravnim sistemom Republike i Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske, mišljenja smo da se Prijedlog zakona o dopuni Zakona o unutrašnjem platnom prometu (po hitnom postupku) može uputiti dalje na razmatranje.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Prema Mišljenju Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju, broj: 17.03-020-1843/24 od 1. jula 2024. godine, a nakon uvida u propise Evropske unije i analize Prijedloga zakona o dopuni Zakona o unutrašnjem platnom prometu (po hitnom postupku), (u daljem tekstu: Prijedlog zakona), ustanovljeni su sekundarni obavezujući izvori prava EU

relevantni za predmet uređivanja dostavljenog prijedloga zakona. Predlagač je sa istim vršio usklađivanje zbog čega Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „Usklađeno“.

Dopunom Zakona o unutrašnjem platnom prometu¹ predloženo je da pored ovlašćenih organizacija, usluge platnog prometa mogu pružati i društva za izdavanje elektronskog novca, te mikrokreditna društva kao i Investiciono-razvojna banka Republike Srpske poštujući odredbe o transparentnosti uslova pružanja usluga platnog prometa i odredbe o zahtjevima obavještavanja i zaštitu prava i interesa korisnika finansijskih usluga u skladu sa Zakonom o unutrašnjem platnom prometu.

Predlagač je prilikom izrade Prijedloga zakona vršio usklađivanje sa odredbama Direktive 2013/36/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o pristupu djelatnosti kreditnih institucija i prudencijom nadzoru kreditnih institucija i investicionih društava² i Direktive (EU) 2015/2366 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2015. godine o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu³, kojima je utvrđena mogućnost izuzeća za nacionalne razvojne banke država članica po pitanju pružanja usluga platnog prometa.

Donošenje Prijedloga zakona dopriniće ispunjavanju obaveza iz čl. 70. i 89. SSP-a⁴, koje se odnose na obavezu usklađivanja zakonodavstva u oblasti bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Donošenjem Zakona o unutrašnjem platnom prometu („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/12, 92/12, 58/19 i 38/22) i njegovim kasnijim izmjenama postojeći sistem platnog prometa kontinuirano je unapređivan i dograđivan u skladu sa primjenjivim međunarodnim standardima i pozitivnom praksom zemalja iz okruženja. Izmjenama ovog zakona iz 2022. godine u pravni sistem Republike Srpske uvedena je definicija elektronskog novca iz Direktive (EU) 2009/110/ES, kao novog pojma u oblasti platnih usluga. Zakon o elektronskom novcu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 1/24) donesen je u decembru 2023. godine, a stupio je na snagu u junu 2024. godine, čija potpuna primjena se očekuje krajem 2024. godine donošenjem podzakonskih akata Agencije za bankarstvo Republike Srpske. Stupanjem na snagu ovog zakona stekle su se pravne pretpostavke za osnaživanje Zakona o unutrašnjem platnom prometu, s ciljem konzistentnosti propisa, očuvanja jedinstvenog i cjelovitog pravnog sistema Republike Srpske.

Imajući u vidu navedeno, zakonom je predloženo da, pored ovlašćenih organizacija, usluge platnog prometa mogu da pružaju i društva za izdavanje elektronskog novca i mikrokreditna društva, u skladu sa ovlašćenjima datim im zakonima kojima se uređuje njihovo poslovanje i dozvolama Agencije. Dalje, donošenjem ovog zakona stvaraju se pravne pretpostavke za uvođenje novih platnih usluga u formi plaćanja elektronskim novcem, koje pored banaka mogu obavljati mikrokreditna društva i društva za izdavanje elektronskog novca, čime se pozitivno utiče na konkurenciju u oblasti platnih usluga, a time i podstiče efikasnije i jeftinije pružanje tih usluga.

¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 52/12, 92/12, 58/19 i 38/22.

² *Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC.*

³ *Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC (Text with EEA relevance).*

⁴ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, broj 10/08).

Takođe, zakonom je predviđeno da poslove platnog prometa može obavljati i Investiciono-razvojna banka Republike Srpske (IRBRS) u skladu sa ovlašćenjem za pružanje tih usluga utvrđenim zakonom kojim se uređuju njeno osnivanje, pravni status i djelatnost. Relevantni pravni okvir Evropske unije kojim se uređuju platne usluge i njihovi pružaoci (Direktiva 2015/2366/EU), takođe, predviđaju da države članice ove poslove mogu obavljati i u okviru posebnih, u pravilu, razvojnih, finansijskih institucija, smatrajući takve institucije izuzetkom od opšte primjene pravila utvrđenih za druge pružaoce usluga.

Dalje, Zakonom se predlaže da se na navedena lica shodno primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju obaveze ovlašćenih organizacija u vezi sa transparentnošću uslova pružanja usluga platnog prometa i zahtjevima obavještanja, te zaštitom prava i interesa korisnika finansijskih usluga.

Ovakvo normiranje u skladu je sa Zaključkom Vlade Republike Srpske, broj: 04/1-012-2-1492/21 od 20. maja 2021. godine, donesenim u okviru implementacije Projekta Svjetske banke – Jačanje bankarskog sistema, u dijelu zadataka vezanih za unapređenje upravljanja i poslovanja IRBRS. Pomenutim zaključkom izraženo je opredjeljenje ka budućem strateškom razvoju IRBRS u skladu sa međunarodno prihvaćenim principima za nacionalne razvojne banke, uključujući unapređenje mehanizma spoljnog nadzora poslovanja IRBRS u slučaju obavljanja djelatnosti koje su predmet nadzora. U tom smislu predloženo je da se na IRBRS shodno primjenjuju uobičajeni standardi poslovanja u oblasti pružanja platnih usluga (posebno standardi transparentnosti uslova, zaštite prava i interesa korisnika finansijskih usluga), kao i zakonske obaveze koje u toj oblasti već izvršavaju drugi pružaoci platnih usluga, tj. banke.

S obzirom na smanjenu bankarsku aktivnost u malim, nerazvijenim, opštinama, tj. imajući u vidu probleme fizičkih lica i poslovnih subjekata sa kojima se suočavaju zbog zatvaranja organizacionih dijelova banaka usljed poslovne politike banaka usmjerene na minimiziranje troškova, predloženim dopunama zakona stvaraju se pravne pretpostavke za izvršavanje ovih poslova i od strane IRBRS, koja je i osnovana radi premošćavanja tržišnih neusaglašenosti ponude i tražnje na određenim segmentima finansijskih usluga.

Ministarstvo finansija, kao resorni obrađivač predmetne materije, kontinuirano stvara preduslove za sveobuhvatniju reformu pravnog okvira vezanog za platne usluge u narednom srednjoročnom periodu. Ta reforma će uključivati dalje usklađivanje sa relevantnim okvirom Evropske unije u ovoj oblasti.

V RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Članom 213. Poslovnika o radu Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20) data je mogućnost, izuzetno, za donošenje zakona po hitnom postupku u slučaju kada se zakonom uređuju pitanja i odnosi nastali usljed okolnosti koje nisu mogle da se predvide, a nedonošenje zakona po hitnom postupku moglo bi da prouzrokuje štetne posljedice po život i zdravlje ljudi, bezbjednost Republike i rad organa i organizacija, i ako je to u opštem interesu.

U uslovima uočenog dugogodišnjeg trenda povlačenja filijala banaka iz slabije razvijenih i naseljenih jedinica lokalne samouprave, kao i promjene poslovnih politika i strategija komercijalnih banaka u pogledu pružanja usluga pojedinim privrednim sektorima, nužno je obezbijediti pružanje usluga platnog prometa, kao krvotoka privrednog života, onim tržišnim nišama za koje ne postoji interesovanje komercijalnih banaka. U tom smislu, zakonom kojim se uređuje osnivanje, pravni status i djelatnost IRBRS, predloženo je proširivanje djelatnosti IRBRS, kao domaće razvojne banke, koje ima za cilj premošćavanje utvrđenog jaza između ponude i tražnje za platnim uslugama.

U cilju obezbjeđenja pravne konzistentnosti i sigurnosti, potrebno je Zakon o dopuni Zakona o unutrašnjem platnom prometu usvojiti po hitnom postupku i time stvoriti pravne pretpostavke za izbjegavanje širenja štetnog uticaja na poslovanje privrednih subjekata, svakodnevni život građana, kao i na izvršavanje dužnosti organa i organizacija, što je u opštem interesu.

VI OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. predložena je dopuna člana 4. na način da, pored ovlašćenih organizacija, usluge platnog prometa mogu da pružaju i društva za izdavanje elektronskog novca i mikrokreditna društva, u skladu ovlašćenjima datim im Zakonom o elektronskom o novcu i Zakonom o mikrokreditnim organizacijama i dozvolama Agencije. Takođe, ovim članom predviđeno je i da IRBRS može da pruža usluge platnog prometa u skladu sa ovlašćenjem za pružanje tih usluga utvrđenim Zakonom o Investiciono-razvojnoj banci Republike Srpske. Dalje, definisano je da se na ova lica shodno primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju obaveze ovlašćenih organizacija u vezi sa transparentnošću uslova pružanja usluga platnog prometa i zahtjevima obavještavanja, te zaštitom prava i interesa korisnika finansijskih usluga.

Član 2. uređuje se stupanje na snagu ovog zakona.

VII FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Republike Srpske.

ZAKON O UNUTRAŠNJEM PLATNOM PROMETU
(Tekst predložene dopune ugrađen u osnovni tekst Zakona)

Član 4.

(1) Ovlašćene organizacije za obavljanje poslova platnog prometa (u daljem tekstu: ovlašćene organizacije) u smislu ovog zakona su: banke sa sjedištem u Republici Srpskoj, filijale banaka iz Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koje imaju dozvolu Agencije za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija) i drugi subjekti koji obavljaju poslove platnog prometa za ovlašćene organizacije u skladu sa ovim zakonom.

(2) Pored ovlašćenih organizacija iz stava 1. ovog člana, Centralna banka Bosne i Hercegovine obavlja poslove unutrašnjeg platnog prometa u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

(3) Pored ovlašćenih organizacija iz stava 1. ovog člana, usluge platnog prometa mogu da pružaju i:

a) društva za izdavanje elektronskog novca i mikrokreditna društva, u skladu ovlašćenjima datim im zakonima kojima se uređuje njihovo poslovanje i dozvolama Agencije i

b) Investiciono-razvojna banka Republike Srpske, u skladu sa ovlašćenjem za pružanje tih usluga utvrđenim zakonom kojim se uređuju njeno osnivanje, pravni status i djelatnost.

(4) Na lica iz stava 3. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju obaveze ovlašćenih organizacija u vezi sa transparentnošću uslova pružanja usluga platnog prometa i zahtjevima obavještanja, te zaštitom prava i interesa korisnika finansijskih usluga.